

Budapest

József-körút 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314.900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: benedekfalvi Dr. Luby Gyula máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: Kubik Béla orsz. képviselő, Fábán Lajos mérnök, Ilkey László székesfevárosi hiv. főnök, Dr. Bankos Károly máv. f., Vécsey Frigyes máv. altiszt, Horváth István mozdonyfőszereelő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

- a/ Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.
b/ Baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalékos szerinti összeggel kárpótolatik.

A második évben:

- a/ Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.
b/ Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálzási segély fizetetik.
c/ Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálzási segély fizetetik.
d/ Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

- a/ Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.
b/ Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálzási segély adatik.
c/ Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.
d/ Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

- a/ Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első, második és harmadik évben.
b/ Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezménye-

zettnek 2000 korona halálzási segély fizetetik ki.

c/ Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d/ Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak A) csoportját, míg azok, akik a B) csoportba óhajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.

Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az A) csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vétetik.

Mindezekon felül úgy az A), min a B) csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük.

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviselőben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya 1902. évi január hó 12-én, vasárnap délelőtt 9 órakor az egyesület hivatalos helyiségeiben választmányi ülést tart. Tekintettel arra, hogy ezen választmányi ülésen több nagyon fontos és úgy az egyesület további fejlődésére, valamint a tagok jogaira nézve is messze kiható ügyek kerülnek tárgyalásra, kérjük a választmányi tagokat, *hogy azon lehetőleg minél nagyobb számban megjelenni szíveskedjenek.*

Figyelmeztetjük egyúttal a választmányi tagokat, hogy az utolsóelőtti választmányi ülés határozatából kifolyólag, a választmányi ülésekre többé külön meghivatni nem fognak.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya folyó hó 15-én délelőtt 9 órakor az egyesület helyiségeiben választmányi ülést tartott. Az ülésen megjelentek: *Sándor Márkus* választmányi elnök, *Ellbogen Ferencz* választmányi alelnök, *Puha József*, *Tóth Sándor*, *Halbauer Béla*, *Vogyeráczky József*, *Fuhm János*, *Szabó Antal*, *Csekő Gyula* (Hatvan), *Beller János* választmányi tagok és *Huber Ferencz* egyesületi titkár, jegyzőkönyvvezető.

Sándor Márkus választmányi elnök még az ülés megnyitása előtt tudatja a választmánynyal, hogy úgy a tagok mint az egyesület érdekében nagyon fontos indítványt szándékozik tenni; miután

azonban a választmányi tagok közül — habár indokolva is — sokan meg nem jelentek, kéri a választmányt, hogy ezen indítványát teljes egészében a legközelebbi választmányi ülésen tehesse meg, s jelenleg a választmány ülést ne tartson, hanem csak előzetesen tárgyalja indítványát. Indítványa az leend, hogy a »Kitartás« tagjai részére *nyugdíj-alap teremtesék.*

A megjelent választmányi tagok elhatározzák, hogy ülést nem tartanak, hanem Sándor Márkus választmányi elnök indítványát barátságosan megbeszélik, esetleg meg is vitatják, de csak a legközelebbi ülésen, — amelyen való nagyszámú megjelenésre a választmányi tagok külön felkérendők — fogják azt hivatalosan és behatóan tárgyalni.

Jegyzőkönyv. Felvétellett Budapesten, 1901. december 14-én. Tárgy: A »Kitartás« kölcsönösen segélyező egyesület pénztárának és könyveinek megvizsgálása. Alulírott felügyelő-bizottsági tagok a mai napon az egyesület helyiségeiben megjelenvén, meggyőződést szereztek arról, hogy *az egyesületi vagyon helyesen és rendszeresen kezeltek*, és hogy az elszámolt és tételről-tételre az eredeti bevételi és kiadási okmányokkal összehasonlított összegek szakszerűleg elkönyveltettek. Kmft. Putnoky István, s. k. felügy.-biz. elnök. Horváth Antal, s. k. felügy.-biz. tag. Gombás Károly, s. k. felügy.-biz. tag.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 50. számában kimutatott segélyösszeg 16.250 korona

Ujabb segély:

835. Lukács Ferencz máv. váltó-őr, Znió-Váralja, a neje halála után 300 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 50. számában kimutatott segélyösszeg 15.406 korona 66 fillér.

Ujabb segély:

4116. Horváth János kazán-kovács, Szombathely, középső ujj első perczének részbeni megmerevedése 20 korona.

Betegsegélyek.

Lapunk 50. számában kimutatott segélyösszeg 5610 korona

Ujabb segélyek:

5. Musch Károly iparos, Budapest 60 korona
711. Till Pál máv. vonatmálházó, Budapest 30 korona

A „Kitartás“ karácsonyfája.

Egy nagy család ma már a »Kitartás« egyesület. Olyan család, amelynek tagjait közös érdek, közös cél fűzi össze, tudva azt, hogy egy a baj, ami ellen védekezniök kell és egy a mód, ahogy az ellen védekezniök kell.

»Segíts magadon, s az Isten is megsegít.«

Nem új példabeszéd ez. Régi, nagyon régi, abból a korból származik még, amikor az ember — ember lett e földön. Népek jöttek, népek tűntek el azóta. Hányszor, de hányszor változott meg a világ arculata! Mennyi dicsőség, erő és hatalom lett semmivé és mennyi semmiség fejlett ki óriásokká!

Csak egy nem változott meg; csak egy dolog maradt állandó: ez a bizonyos példabeszéd.

Állandónak kellett maradnia és állandó is fog maradni. Mert állandó volt és állandó lesz az ember küzdelme a létért, a megélhetésért. Ez ép úgy nem változik, amíg ember mozogni fog e sártekén.

Mi hozott össze bennünket? Mi teremtette meg ezt a mi családunkat, a »Kitartást«? Ez a példabeszéd, meg a benne rejlő igazság. »Ember segíts magadon s az Isten is megsegít.« Mert az ember nagyon, de nagyon jól ismeri a maga gyöngeségét. Tudja, hogy mint egyén könnyű pehely, melyet a legkisebb szellő is kényére kapva dobálhat az élet légtengerében. Érti, hogy apró porszemecske, mely hegyeket alkot millió társával, de amint magára marad, még a legparányibb bogár is kimozgatja őt helyéből. Azért mindig társakat keresett, hogy összetett erővel sikeresebb legyen küzdelme az élet viszontagságai ellen; hogy azt, amit nem daczolhat ki a sorstól mint egyén, kicsikarja tőle mint tömeg.

Igy alakultak meg a fajok, a népek, a nemzetek közösségei. Így támadtak a közösségeken belül, az érdekek és célok különbözőségéhez képest, a társulatok és szövetségek. Így alakult meg a »Kitartás«.

Jól esik szemlélnünk, hogy ez a mi szűkebb családunk a társadalomban, ez a mi egyesületünk, immár milyen szép karácsonyfát állíthat — zsenge kora daczára — ezen a szép családi ünnepen. Mert a »Kitartás«-nak is van karácsonyfája. Itt szemben nézheti mindenki, itt láthatja azt a maga teljes fényességében. Könnyen meg lehet ismerni. Az van föléje írva, hogy: *Segélyezések kimutatása.*

Nem hisszük, hogy sok karácsonyfa akadjon a szent estén, amelyik ékebb legyen, mint ez a mienk. Nem hisszük, hogy amazok-

nak gyertyalángjai fényesebben ragyogjanak, mint ahogyan ragyog az a jótékonyság, amelyikről ezek a száraz számcsoportok beszélnek. Nem hisszük, hogy több jó, több áldás kínálkozzék amazokról, mint amennyit a mi karácsonyfánkunk sokszor csupán egy ága is nyújt.

Hiszen igaz, hogy nálunk csak valamely súlyos veszteség, nehéz fájdalom árán jut az adományból. Ám épen ez teszi olyan becsessé azt az adományt, hogy mindig olyankor és azoknak jut, amikor és akiknek legnagyobb reá a szükségük. Akik nem örömkönnének, kedvteléseknek a kielégítését várják véle és tőle, hanem akiknek könnyeit száritja, fájdalmát, szenvedéseit enyhíti, bánatukban, kétségbeesésükben vigasztalást nyújt.

Az a másik karácsonyfa, amit jó szülők a maguk gyermekeinek, jó emberek szerencsétlen és nélkülöző embertársaiknak a Megváltó születése napján készítenek, a családi és emberbaráti szeretetnek legmeghatóbb jelképe. Hiszen Ő volt az, aki lángoló, kitörölhetetlen betűkkel írta bele az ember Gondviselésének könyvébe: »Bocsássátok hozzám a kisdedekeket, mert övék a mennyek országa.« Azután: »Szeresd felebarátodat, mint tennemagadat.« Miért hirdette vajjon ez a legnagyobb, ez az isteni bölcs az emberbaráti szeretetnek tanát oly bensőséggel? Mert tudta, hogy ez az élet telve van gonddal és küzdelmekkel; tudta, hogy az embernek társakra van szüksége, hogy erős legyen e gondok és küzdelmek közepette; és tudta, hogy csak az igaz szeretet az, ami társakat szerez, társakat tart meg. Ennek az emberbaráti szeretetnek élő tanubizonysága a mi egyesületünk, a mi említett karácsonyfánk. Vajha minél nagyobb köröket vonna az ő bűvkörébe, minél több szeretetet árasztana az emberek között!

Az a kicsi, zöldgallyas fácska csak egyszer jelenik meg egy évben, csak egyszer áraszt fényt és örömet maga körül. Nem úgy ez a mi karácsonyfánk. Ennek lángjai egész éven át égnek, miként az oltárkép előtt meggyújtott örökmécses. Ennek ágai soha le nem száradnak, hanem mindig frissek, üdék maradnak. Sőt nemcsak, hogy ilyenek maradnak, de nagyságban, erőben és szépségben folyton gyarapodnak. Adományai pedig nem hogy fogyának, de a fa növekedésével tartanak lépést. Nem csoda. Jó talajba van ez a fa elültetve, egészségesek a gyökerei nagyon. Ez a talaj a kölcsönös támogatás révén a sors csapásaitól ment meg; a gyökerei pedig a bizalomnak erős szálai, melyek ott alant kez-

dődvén, a fa koronájának áldásos termésében találják meg folytatásukat és befejezésüket.

Gyűljünk tehát mi is ezen a szent estén a mi karácsonyfánk köré. Mélyedjünk magunkba és tekintsünk vissza lelki szemeinkkel arra a sok áldásra, ami róla jutott a benne bizóknak, az ő hívóinak. Ez a látomány pedig élessze kebleinkben lobogó lánggá a szeretet szövétnekét, hogy annak világánál minél többen láthassák a »Kitartás« áldásos működését.

A szeretetnek ünnepe legyen mindenkoron a mi ünnepünk is. Hadd győzzön az eszme, hadd áraszsza két kézzel a maga jutalmát!

Boldog ünnepeket!

Karácsony.

Lépésről-lépésre kisérve a bibliai eseményeket, melyeknek egymásutánja évezredekkel ölel fel az emberiség vallásos eszméinek történetéből, úgy találjuk, hogy az két főrészt oszlik fel a szerint, a mint az ó- és új-szövetség már külsőleg is éles különbséget von e két sorozat között. Az elválasztó határvonalat egy oly tény képezi, mely míg egyfelől koronája és betetőzése az első sorozatnak, másfelől kezdete és csirája a másodiknak. Ez a tény Krisztus születése, az üdvözítő eljövetele, hogy megváltsa a világot bűneiből, a mi által az ige testté lön. Krisztus születése a kereszténység központja, a keresztény tanok egész összességének nélkülözhetlen alapja. Ez az a nagy csoda, mely minden más csodaszerűt hihetővé tesz. Ha ezt elveszjük, az egész rendszer magától összeesik: az ó-szövetség elveszti igazolását, mert jövődölései betöltetlenül maradnak, az új-szövetség jelentéktelenné törpül, mert hiányzik főalakja, mely nélkül az események érthetetlenek maradnak. Krisztus születése ezért a keresztény hitnek elmozdíthatatlan sarkköve.

Nem így az a hagyománykör, melyet a vallásos kegyelet a bethlehemi kisdéd köré fűz, s mely a karácsonyi ünnepnapokban nyer kifejezést.

December 25-ének Krisztus születése emlékeül való ünneplése 384 körül található az egyházi ünnepek egy régi katalógusában, míg ellenben ezt megelőzőleg és azután is számos vita folyt a felett, hogy melyik nap a helyes, mert mindenütt más és más napra tették Krisztus születése napját, kivált a keleti egyházban.

Ugyanis sem a szájhagyomány, sem az evangelium nem is említ valami olyast, a miről Krisztus születése napjára joggal következtetni lehetett volna. Legfeljebb az egyházatyák iratai tartalmaznak erre vonatkozólag itt-ott néhány homályos adatot, de ezek is részint későbbi keletiek, részint egymásnak ellentmondók. Alexandriai Kelemen mondja például, hogy némely keresztények május 20-át tekintik Krisztus születése napjának, mások pedig április 20-át, de ő maga november 19-ét tartja helyesnek. A keleti egyház január 5—6-án ünnepli Krisztus keresztességét s a születésnapját; a mit Ezekiel próféta I. 1—3. versének erőltetett magyarázatával hoztak összeköttetésbe. Mások ismét márczius 21-ére teszik

Krisztus születésnapját. Ily eltérő nézetek és vélekedések között történeti tényállásról természetesen szó sem lehet. Mi vezette tehát a keresztény világot mégis december 25-ének választására? Valószínűleg az az okoskodás, mely gyümölcsoltó Boldogasszony és a világ teremtésének már korábban elfogadott közös dátumáról következtetett vissza a Megváltó születésére. Ha már elfogadták, hogy a világ tavasszal teremtett, minthogy a fák, füvek és virágok is az alkotott művek között voltak, s ha felvették, hogy az éj és nap egyenlően volt felosztva, minthogy »első nap volt a reggel és este«, akkor csak természetes, habár kissé naiv következtetés volt az is, hogy a világ teremtése napját pontosan a tavaszi napéjegyenre tegyék, mely a Julian-naptár számítása szerint márczius 25-ére esik. Ez egyszerű exegezis kapcsán könnyű volt odajutni, hogy a világ létrejöttének napját vagyis a Khaoszból kibontakozó fény születése napját higyjék ugyanazon napnak is, melyen a Mindenható lelke megszállta Máriát. Ettől fogva azután a legegyszerűbb kronografusnak is elég volt kilencz hónapot számlálni, hogy megkapja december 25-ikét, mint Krisztus születése napját. És itt megintegy csodálatos véletlenel állunk szemközt. December 25-ike a téli napforduló ideje is, melyen az éj homálya rövidülni kezd s a napvilág egyre gyarapodik. Tehát maga a nap születése napja is, melyet már a pogányvilág is nevezetes ünnepei sorába igtatott. Ezért mondja Szent Ágoston is: »Nézétek felebarátaim az irás csodálatos beteljesedésének egy másik példáját. Keresztelő Szt. János június 25-én a nyári napforduló idejében, mikor a nappal fogyni kezd, Urunk Jézus december 25-én, a téli napfordulón született, mikor a nap ismét emelkedni kezd. És ebben telt be az ige, hogy: »Neki gyarapodni kell, de nekem fogynom kell.«

Julian püspök ugyan (336—352), hogy a keletieknek bebizonyítsa a december 25-iki dátum helyességét, kutatásokat rendelt el a levéltárakban a Krisztus születése alkalmából Augusztus császár által tartott népszámlálás felől, mely Máriát bethlehemi utjára birta. E szerint úgy is találták, hogy a helyes születési nap december 25-ike volt. Az ő szövetség jövődöléseit is segítségül hívták. Haggas prófétának a kilencedik hó 24-ik napján látománya volt egy e napon alapítandó templom dicsőségéről. Más zsidó magyarázók is a Messiásra vonatkoztatták ezt a látomást. A keresztények a magyarázatot annnyival inkább magokévé tették, mivel az új szövetségi tan szerint Krisztus teste az Urnak valódi temploma, a legfőbbnek háza. A templomalapítás jövődölése tehát beteljesült Krisztus születésében, s ha az első évszámból, a keresztény újévből indulunk ki, könnyen ki lehet számítani a római naptárnak december 25-ikét. Ez a dátum szerepelt ennél fogva első ízben is a 354-ik évi ünnepjegyzékben. De a görögök és alexandriaiak nem fogadták el. Konstantinápolyban e dátum csak 376-ban, Alexandriában pedig 431-ben vezetett be; de ennek daczára a 6-ik század közepéig nagy volt a zavar. Némely hitközségek a születési és keresztelési napot együtt január 6-án ülték meg. Csak Justinian császár vetett véget a zavar-nak, midőn 550-ben elrendelte, hogy december 25-én a születés és január 6-án a keresztelés ünnepeltessék, a mi az ünneplés egyöntetűségét végre helyreállította. De ennek az ünnepnek megszentelése távolról sem gyökerezett meg abban a világnézetben és erkölcsi felfogásban, mely ma e napon a megszüle-

tett Megváltóban Isten fiát látja, aki gyermekké lesz a gyermekek között, hogy megszentelje ezzel magát a gyermekséget, mint a mennyország örökösait s mint a gyermek Jézus testvéreit.

Az első századok keresztényei előtt nem volt és nem is lehetett a földi életnek olyan becse, hogy e születés nagy eseményére örömmel gondoltak volna vissza. Sok üldöztetést, kínzást, gyötrelmet kellett kiállaniok, nem csoda, hogy előttük a lét igazi siralomvölgye lett. Maga Krisztus is, felfogásuk szerint, csak azért született, hogy meghaljon, nem pedig azért halt meg, mert született. Mivel a halál számukra szabadulást és boldogságot jelentett, inkább a mennybéli jövendőnek éltek, mint a jelennek s vértanuk halála napját ünnepelték inkább, mint születését. Jellemző erre, amit Origines egyik szent beszédében mond: »Egy sincs a szentek közül, aki valaha születése napját lakomával vagy ünneppel ülte volna meg, vagy örvendezett volna azon a napon, melyen fia vagy leánya született. Csak a bűnösök vigadoznak és mulatnak ily napokon. Mert az ó-szövetségből látjuk, hogy Faraó lakomával ünnepelte születésnapját s hogy Heródes az új szövetségben hasonlóan cselekedett. Ellenben a szentek nemcsak mellőzik születésnapjuknak ünneppel való megjelölését, de sőt a szentlélekkel telve meg is átkozzák azt a napot Jób, Jeremiás és Dávid példájára«.

Ami itt még bennünket érdekel, az a karácsonyi ünnepek legendái eleme, a melyet azonnal egy más oldalról megvilágítva fogunk felmutatni.

A három király története, úgy mint azt Máté evangélista előadja, rövid és ezikornyátlan. Minden bevezetés nélkül elmondja, hogy mikor Jézus Bethlehembben megszületett, néhány idegen jött Jeruzsálembe. Nem mondja, hányan voltak, azt sem, hogy milyen nemzetheliek vagy milyen állásuak, ámbar a Heródes udvaránál történt megtisztelő fogadtatásukból következtetni lehet, hogy előkelő és dús gazdag személyek, mit az is bizonyít, hogy kincseket hoztak magukkal. A legfontosabb adat mégis az, hogy bölcsék voltak, tudniillik Zoroaster tanítványai és a perzsa papi rend tagjai, mely szélteben el volt terjedve a keleti népek között és magasrangu egyének tartoztak hozzá. Keletről jöttek, ami Palesztina lakói között nem jelenthetett egyebet, mint Khaldaea régi tartományát, mely a Jordánon és a pusztán tul feküdt. Ők maguk utjuknak azt a magyarázatát adták Heródes előtt, hogy jelenést láttak az égen, (egy vagy több csillagot-e, vagy üstökös, nem mondták) mely őket arra a meggyőződésre vezette, hogy a zsidók királya megszületett: eljöttek tehát neki hódolatukat bemutatni. Heródest a hallottak nagy aggodalomba ejtették, s elküldött a főpapokért és irástudókért, hogy megkérdeje tőlük, hol jövendölték meg a próféták a Messiás eljövételét. Azt felelték, hogy Bethlehembben. Majd újra megkérdezte Heródes a bölcséket, hogy mikor látták először az égen a jelenést és elküldte őket Bethlehembe, megígértetvén velük, hogy ha feltalálták a gyermek Jézust, ő is elmegy hódolni neki. Most a bölcsék folytatták utjukat, miközben még egyszer látták az égi jelt, melynek utja őket egyenesen oda vezette, hol Jézus volt. Bemelve a házba — mert József már jobb hajlékot kapott az istállónál — látták a gyermeket anyjával Máriával s tisztelettel borultak lába elé. Azután aranyat, tömjént és myrrhát ajándékoztak neki. Majd álruk-

ban figyelmeztetve, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más uton tértek vissza hazájukba.

Ennyi a száraz tényállás. És már most jól meg kell jegyeznünk: ha a dolgot a hagyomány világításában nézzük, az égen feltűnő új csillaggal, mely egész utjuk alatt előttük jár és mutatja az utat, s végre megáll Bethlehembben József házának ajtaja előtt, — egyszerűen hisszük vagy nem. De ha az evangélista előadását tekintjük, érdekes világításba helyezve látjuk az egészet a csillagászat újabb vívmányai által.

Jupiter és Saturnus konjunkciója egyike a legritkább égi eseményeknek, és nyolczszáz évben csak egyszer fordul elő. És ez az eset, amint abban minden csillagász megegyezik, nem kevesebb mint háromszor fordult elő Róma alapításának 747-ik évében, röviddel Krisztus születése előtt. Következő évben ismétlődött a tünemény. A kínaiak csillagászati táblázatának legrégebb emlékei hasonló jellegű tüneményről tesznek említést, mely a legpontosabb számítások szerint ugyancsak Róma alapításának 747-ik évében tűnt föl. Ez tehát magának a természet rendszerének csodája volt.

Mint minden nagyjelentőségű dolgot, úgy ezt is idővel az embereknek regényességre hajló képzelődése minden lehető módon kiszínezte, annál inkább, mert az adatok hiányossága folytán erre tág tere nyílt.

Az evangélium kevészavú egyszerű tudósítása a középkori legendákban már a képzelet és csodák színes mezébe van burkolva s az egyházi beszédek, mysteriumok, versek és krónikák számtalan változata szól róla, kezdve szent Tamás apokryph evangéliumától. Némelyek e legendák közül feltűnően szépek, mások feltűnő groteszkek. Kiválóan szépek *Ben-Hur* első fejezetében foglaltak, melyek az ismeretlenből hirtelen feltűnő három tevéről s a vándoroknak a sivatag magányában történő titokzatos találkozásáról szólnak.

Ezzel összefüggésben legyen itt néhány szó a karácsonyfáról is.

A népszokások változásáról és átalakulásáról igen érdekes a karácsonyfa meghonosodása. Még a 40-es években is inkább csak a németajku lakosokkal bíró városainkban volt otthonos a karácsonyfa. A jelen század elején pedig egész Magyarországon még ismeretlen volt. Most már mindenütt karácsonyfát állítanak fel a gyermekeknek, és még a zsidó családoknál is otthonos ez a kedves szokás, mely a kisdedeknek és a szülőknek egyaránt oly igazán tisztá örömet okoz. Sok felnőtt ember van, kik egész komolyan hiszik, hogy e népszokásnak ősrégi, sok százados multja van. Pedig a karácsonyfa felállítása a világ minden részében új szokás és Európát kivéve csak az angol és német gyarmatosok gyakorolják s magában Németországban is csak a mult század közepe táján fordult elő szörványosan először és csak a jelen század elején lett általánossá. Van ugyan egy sokszor emlegetett rege, hogy a németekkel egy 1632-ben, a híres lützeni csatában megsebesült svéd tiszt ismertette meg a karácsonyfát, mely náluk régi szokás volt, de ennek a regének aligha van történeti alapja, mivel a karácsonyfát Svédországban is csak a jelen században kezdték megismerni.

Valószínű ugyan, hogy a karácsonyfa szokása ősrégi pogányáldozatok emlékeivel függ össze. Már a Thalmud regéli, hogy Ádám apánk a paradicsom-

ből kiüzetve, nagy bubánatba esett, mivel az őszi lombhervadást s a hideg közeledtét akkor érezte először és már azt hitte, hogy az ő büneért az egész világ elpusztul; annyival inkább, mert a nappal mindinkább rövidebb lett és a komor éjszaka hosszabb; de a napforduló után, mely tudvalevőleg a karácsony ünneppel esik össze, észrevette a természetben beállott fordulatot, szívébe beköltözött a hála s az irgalmas Istennek égő áldozatot emelt. Hasonló áldozatok a téli napforduló idején a rómaiaknál és más pogány népeknél is előfordultak. Mikor lett azonban ez az ősrégi szokás összeköttetésbe hozva a karácsonyi ajándékokkal, a hajdan ugynevezett angyalfiával, arról nincs biztos adatunk; de valószínű, hogy az is legfeljebb a mult század elejére esik. Régebben a karácsonyfát a szobatetőről alácsüngve akasztották fel gyertyák nélkül, de telve különböző ajándékokkal. Ma általában az örökzöld fenyőgalylet használják és csak itt-ott helyettesíti azt szükség esetén más élőfa vagy gula alakú kifaragott faváz. A gyárpar Angliában már vasból készült karácsonyfákat is állít elő. A legelső eset, mikor a karácsonyfát piaczon s boltokban árulták 1807-ben Drezdában volt. Ma már Németország, Anglia és a Skandináv szigetek minden nagyobb városában nagy piacza van a karácsonyfának.

Ez a népszokás már mindenütt meghonosodott, sőt mint minden más modern divat itt-ott tulásba is megy, mely a hiúság kedvéért a versenyző szegényebb módúaknak az öröm mellett bajt és fejtörést okoz.

A Megváltó gyermekkoráról.

Jézus gyermekkoráról nem tudunk semmit. Az a kevés adat, amit az evangéliumokból kiböngészhettünk, csak sejteti velünk a gyermek Jézus isteni voltát. S habár sehol egy szó sincs a gyermek Jézus játékaikról, fel kell tennünk, hogy ő is játszott mint más gyermek, szerette a lepkéket és virágokat, báránnyal játszott — a báránnyal mint ártatlansága s áldozata jelképét, a festők rendszeren játszótársul adják mellé, mint a keresztet is kezébe sejtelmesen, jóslatosan. De azért érezteti az evangélium s különösen a Lukácsé, aki leginkább foglalkozik Jézus gyermekkorával, hogy ő, ha külsőképp olyan is volt mint más gyermek, igazában mégsem volt olyan. Mi sem tudnók őt pajkos vagy épen rossz gyermeknek képzelni, de Lukács evangélista világosan is mondja róla, hogy korán kellett érnie, gyarapodnia és Isten és emberek előtt való kedveségben. Ime egy pár előkészítő vonás ahhoz az evangéliumokban följegyzett meglepő történethez, mikor a gyermek Jézus a jeruzsálemi zsinagógában az írástudókat bámulatba ejti kérdéseivel és feleleteivel.

Vajjon hol, kitől, mily korban tanult meg olvasni? Zsidóországban bizonyára alantabb fokon állott a népnevelés, mint korunkban ma. Nyolcz éves kora előtt a gyermeket nem adták iskolába. És mi-ből állott az iskola. Olvasni nem mindenkit tanítottak és nem is azon kezdtek az oktatást. Az iskola csarnokforma kettős terem volt, benne egy emelvény a mester számára és semmi más. A gyermekek keleti szokás szerint a földön ültek, guggoltak. A mester egy verset olvasott a thórából, melyet ők utána mondtak mindaddig ismételve, a mig meg nem tanulták. Őt-hat vers, a haladottabbaknál 10—15 vers volt a napi lecke. Ebből állott a zsidó elemi

iskola. Alig hiszszük, hogy a gyermek Jézus itt és ily módon nyerte volna kiképzését. Előbb elhihetjük, hogy szülőitől és pedig bizonyára anyjától tanulta, amit tanult. Jézus szülőiről (nevelőapjáról és édesanyjáról) szintén nincsenek sem elég helyes, sem elég biztos fogalmaink. Abból, hogy Józsefről azt olvassuk, hogy ácsmester volt s Máriáról, hogy háztartásával foglalkozott, nem következik, hogy épen szegény — annál kevésbbé, hogy műveletlen emberek lettek volna. Akkoriban a Mózes törvényei által megszabott társadalmi rend szerint minden ép férfinak valamely kézi mesterséget kellett tanulnia, valami ipart üznie, a nőknek pedig, a vagyonosaknak is, a háztartás és annak szükségéről való gondoskodás, valamint a saját kezökkel való munkálkodás kötelességek s egyszersmind erényük és legfőbb ékességük vala.

Igy Máriáról az ácsmester feleségéről föltehetjük, hogy fiát maga tanította olvasni és bizonyára sokkal korábban, mintsem a gyermek — koránál fogva — még iskolába járhatott volna.

Ha nyolcz éves korában hallotta volna az első verset, tizenkét éves korában bizonyosan nem ejtette volna bámulatba a zsinagóga bölcsseit tudományával.

A zsinagógabeli történet előadását az evangélista azzal végzi, hogy elmaradván szülőitől, azok ugy tértek vissza érette s írást magyarázva találták a templomban. De azt nem említi, hogy már Jeruzsálembe felmenőben is el-elmaradozott volna szülőitől, pedig ezt elég természetesen fogjuk találni, ha kora érettségére gondolunk.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A kecskeméti vasuti árvaház javára ujabban a következő adományokat vettük:

H. F.	korona	1.66
Récsey János, máv. rakt. munkás, Kecskemét	—	30
Bánó Ferencz, máv. pályamunkás	>	20
Farkas Ferencz, máv. p.-munkás	>	10
Krisko Antal, máv. fűtő, Kecskemét	1.—
Molnár Imre máv. rakf.-gyak., Kecskemét	...	1.—
Kulhanek Albert	40
A lapunk 50. számában kimutatott összeg		411.92
Eddigi összes gyűjtésünk	416.58

A szárnyasok difteritisze ellen. Thomassen a következő eljárást használja sikerrel: A torok és szájpada nyálkahártyáján levő álhártyákat csiptetővel elválasztja és a támadt vérző sebet 3%-os borsavoldattal megtisztítja, majd vastag réteg kénvirágot hint rája, ezt az eljárást 48 órai időközben 3-szor vagy négyszer alkalmazza, a beteg szárnyasok rendszeren meggyógyulnak. Cagni ugyanezt a bajt terpetinnel gyógyítja úgy, hogy a torkot és fejet beecseteli vele.

Az öngyilkosság oka. Londonban egy holttestet találtak az utcán; a feje keresztül volt löve s mellette hevert a revolvere. Semmi írást nem találtak nála, csak egy névjegyet, amelynek egyik oldalán az öngyilkos neve volt:

G. Jeffries

a másik oldalon pedig ez a három rövid szó:

»Az asszony iszik«.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Karácsony éjjelén.

*Kutatva járta szemem az égboltot,
S mig vágyva néztem mind mi csillag volt ott,
Lelkemnek tükre lett ez a tekintet:
Csak egy is adna jelt és lángra kelne!
Minthogy meglátta kelet fejedelme,
Midőn hitet borús lelkére hintett.*

*Oh, csak egy villanását lesem, várom!
Lelkéről hadd hulljon le már a járom!
Melyet tudás nem tud soha lerázni.
Vagy tán hit nélkül járjam a világot,
Remény ne gyújtson soha se világot,
S szívem a szeretet tanítsa fázni?!*

*Hiába várom, hideg ragyogása
Csak arra van, hogy megdöbbenve lássa
Szemem a végtelen nagy semmiséget!
Tünő ábránd a boldogság — az élet —
Mi néki, hogy meghaltam-e vagy élek?
Hacsak az Ó dicsfénye nem ér véget!*

*Reszketve kérdem, mért nincs jel az égen;
Áldottabb, jobb volt az az ember régen,
Mint én, akit kélely az éjbe űzött!
Minek remény, ha a valóság képe
Rombolva hitemen, keresztül lépe,
Ha szeretet engem hová se fűzött.*

*De ún a szürkéségből kél az élet,
Midőn szívemet összekötöm véled,
Szorongó lelkem és a földre nézek.
Bár nem vakító fény a gyertya lángja,
Midőn zöld galyból sugarát kihányja,
Megnyugszik rajt a kétségtépte lélek.*

*E lángokból kigyul a hitnek fénye
S átrezgi lelkem a jövő reménye,
Midőn a lombtakarta jászolt nézem.
Örömsugárzó gyermekarcz imája
A szent éjnek nagy titkát vélem áldja.
Itt van a jel, nem várom fenn az égen!*

Poste restante.

(Amerikai regény.)

— Irta: John Nobody. —

John Argyll ügyvédi irodája Blankvilleben volt, Newyork közelében. Én mint joggyakornok voltam az irodában alkalmazva. Kedvencze voltam főnökömnek, ki boldogult atyámmal benső baráti viszonyban állott. Atyám korán elhunyt s Argyll ur a szeretetet, melylyel iránta viseltetett, most rám ruházta át. A dэрék ember soha sem szűnt meg barátja gyermekének sorsa iránt a legmelegebben érdeklődni. Gondoskodott neveltetéséről, kellő ki-

képeztetéséről, majd irodájába vett maga mellé hogy jeles ügyvédet képezzen belőlem.

Családjánál is jóformán úgy tekintettek mint családtagot, s noha nem laktam is nála, bármikor úgy mehettem oda, mint haza, szabad helyem volt asztalánál.

Szombaton este rendesen hozzájuk mentem s az egész vasárnapot ott töltöttem.

Egy borongos, szeles őszi estén — éppen szombat volt — együtt hagytuk el főnökömmel az irodát.

— Viharos éjszakánk lesz — mondá Argyll ur a sötét égre tekintve — siessünk mielőtt az eső elér.

Néhány esőcsepp igazolni látszott aggodalmát. Gyorsabban lépdeltünk s rövid idő alatt otthon voltunk.

A szobába lépve ott találtuk Jamest, egy velem hasonló fiatal embert, Argyll ur unokaöccsét, ki hanyagul hevert a pamlagon.

— Hát a leányok hol vannak? — kérdé Argyll ur.

— Még nem jöttek le a felső régiókból — felelt James tréfásan.

— Bizonyosan öltözködnek, hiszen ma szombat van — jegyzé meg Argyll ur rejtélyes mosollyal, azután szobájába távozott.

Jamessel egyedül maradtam a szobában. Az ablakhoz ültem s néztem a közeledő zivart, mert az unokaöccsével nem igen volt kedvem beszélgetni. Nem rokonszenveztünk egymással, és noha gyakran találkoztunk, egymás hajlamát nem tudtuk megnyerni.

James ez estén különösen élénk hangulatban volt és bármily rövidnek voltak feleleteim, fecsegése nem szűnt meg.

Rá se hallgattam, epedve vártam Eleonorát, Argyll ur idősebb leányát. Végre hallottam ruhája suhogását, amint lefelé jött a lépcsőn. Néhány pillanat múlva a szobába lépett. Szokott csinnal volt öltözve és ajkain csábos mosoly űlt. James elég hű volt hinni, hogy e mosoly őt illeti, de én tudtam, hogy egyikünket sem illet.

Ez a gondolat nagyon elszomorított, mert én szerettem Eleonorát.

Eleonora szokott nyájasságával üdvözölt bennünket, de gondolatai másutt kalandozhattak, mert rövid idő múlva az ablakhoz lépett s kitekintett a szabadba. Az eső már zuhogott, a vihar is kitörőben volt. Ennek látása nyugtalanította és kedvetlenül mondá:

— Beh kár, hogy ma ily csunya az idő.

Én tudtam, mire czéloz és siettem megnyugtanni:

— Azt hiszem, — mondám — hogy Moreland urat az eső nem fogja visszatartani.

— Bizonyára nem, — viszonzá Eleonora — de nem szeretném, ha egészen átázva érkezne meg. Billy különben vihar esetére elkészítette a kocsit.

A vihar csakhamar kitört, még pedig oly erővel, hogy szinte rengett bele a ház. Nemsokára Mary, Argyll ur ifjabb leánya is megjelent. Eleven, pajzán teremtés volt.

— Ma ugyan kár volt öltözködnünk, mert ebben a csunya időben aligha jön valaki — mondá fésztelenül, mintha Jamest és engemet tekintetbe sem venne, vagy legalább is nem annyiba, hogy kedvünkért érdemes lett volna öltözködni.

Eleonora ezalatt nyugtalanul járt fel s alá a szobában, időnként az órára tekintgetve. Egyszerre éles füttyenés hallatszott, mely az esti vonat megérkezését jelezte. Ezzel a vonattal szokott Moreland ur, Eleonora jegyese megérkezni.

Moreland ur derék fiatal ember volt. Kitünő társadalmi állásától eltekintve is tisztelni kellett őt udvarias modora, műveltsége és tiszta jelleme miatt. Atyjának banküzletében, a newyorki Cityben dolgozott. Blankville közelében nyaralója volt a családnak és itt ismerkedett meg Henry és Eleonora. Még az irigységnek is meg kellett adnia, hogy minden tekintetben egymáshoz illő pár volt.

Történetünk idejében Moreland Henry ur többféle munkával volt elfoglalva Newyorkban, de szombaton este rendszeren eljött s a vasárnapot is itt töltötte.

Henry és Eleonora két év óta voltak már jegyesek. Legközelebbi decemberben, Eleonora 19-ik születésnapján kellett volna az esküvőnek végbemeni.

Moreland Henry az esti vonat megérkezése után egy negyedórával rendszeren menyasszonyánál volt, annál jobban feltűnt tehát most, hogy egy jó félóra multán sem jött el.

Végre Argyll ur is előjött szobájából.

— Adjatok a teát s tálaljatok, — mondá — ma délután sokat lovagoltam, éhes vagyok. Azt hiszem ma már ugysis hasztalan várjuk Henryt. Ugy látszik az eső megijesztette vőlegényedet, — mondá Eleonorához fordulva — az én legénykoromban még egészen másként volt, akkor néhány esőcsepp nem riasztotta vissza a hű szeretőt!

— Nem néhány esőcsepp ez, — felelte a leány — hiszen csak úgy szakad az eső. Különben meg vagyok győződve róla, hogy Henryt nem a rossz idő tartotta vissza.

— Én is azt hiszem, — viszonzá komolyan Argyll — bizonyosan valami fontos ok tartotta vissza a látogatástól. De nézzétek, James öcsém elaludt a pamlagon.

James csakugyan mozdulatlanul ült, arcát kezébe rejtve.

A csintalan Mary hozzá szaladt s megrázta őt, de azután ijedve ugrott félre. James arca sápadt, mondhatni hamuszürke volt, szemei pedig lázas fényben égtek.

— Az Istenért, mi bajod?! — kérdezte rémülten Mary.

— Semmi... semmi, — hebegte zavarodottan James — csakugyan majd elaludtam — s ezzel az asztalhoz ült.

Argyll ur tréfás megjegyzései, de különösen Mary vígsága csakhamar elűzték a komor idő által szült lehangoltságot. Eleonora is igyekezett vidám és jókedvű lenni, bár én jól észrevettem kedvetlenségét s láttam, hogy néha alig képes visszafojtani könyeit. Egyetlen reménye volt még, hogy vőlegénye valami okból az indóháznál késlekedik, de az elébe küldött kocsinak visszaérkezése után erről is le kellett mondania.

Eleonorát ez a körülmény nagyon lehangolta,

s bármint igyekezett is, nem igen sikerült nyugtalanságát eltítkolni.

Sajnáltam, s noha nem a legjobban esett látnom Henry boldogságát, mégis szerettem volna, ha ő is közöttünk van.

Maryt egy pillanatra sem hagyta el jó kedve, de James volt mégis a leglármasabb; de mennél jobban igyekezett jókedvűnek látszani, annál inkább vettem észre, hogy ez minden inkább mint természetes.

Már jó késő volt, mire nyugodni mentünk.

Reggelre kiderült és szép nap ígérkezett. Szokás szerint a reggelinél mindnyájan megjelentünk.

Egyszerre heves csöngetés hangzott alulról. Eleonora villámgyorsan felugrott, mert azt hitte, hogy vőlegénye érkezett meg, miután a zivataros éjet valamely szállodában töltötte. Csalódott. A szobaleány egy idegent jelentett be, aki Argyll urral kíván beszélni. Argyll ur fölkel és intett, hogy kövessen.

— Nagyon rossz hírrel jövök — kezdé az idegen. — Azt a fiatal urat, aki rendszeren ide szokott jönni, ma reggel halva találták az országuton.

Mindketten úgy megrendültünk e hír hallatára, mintha villám sujtott volna.

— Micsoda? mit beszél? — dadogta rémülten Argyll ur.

— Sajnos uram, de így van, sziveskedjenek meggyőződni. A halott a vendéglő egyik szobájában fekszik. Azt mondják, hogy természetes halállal mult ki, mert külső sérülésnek semmi nyoma sem látszik rajta.

Én és főnököm szóltanul néztünk egymásra. Az iszonyu hír lesújtó hatással volt mindkettőnkre.

— Istenem, — mondá végre Argyll ur — mit tegyünk most? Eleonorának nem szólhatok, a szegény leány ijedtében szörnyet halna... Szegény leányom!

— Ugy van, — szóltam közbe — egyelőre el kell hallgatnunk a dolgot. Mindenekelőtt menjünk a vendéglőbe.

Elmenőben vettem észre, hogy Sarah, a szobaleány beszélgetésünk ideje alatt az ajtóban állott és mindent hallott. Lelkére kötöttem tehát, hogy a hallottakról egy szót se merjen szólni senkinek.

A vendéglőhöz érve, nagy néptömeget találtunk a kapu előtt. Minden arczon rémület volt olvasható.

Henry teteme egy tágas szobában a pamlagon volt elhelyezve. Egy rendőrtiszt és két orvos már előbb megérkeztek. Mindhárman abban a véleményben voltak, hogy Moreland természetes halállal mult ki, mert a már megejtett felületen vizsgálat alkalmával erőszaknak nyoma sem látszott.

A megholtak arczvonásai is oly nyugodtak voltak, mintha csak aludnék. Midőn azonban ruháit lehúzták, hogy tüzetesen megvizsgálják, akkor az orvosok egyike a háton egy szurást fedezett fel, amelyből azonban egyetlen csepp vér sem folyt.

A szurás valami háromélű törtől származott, melynek vége az egyik bordát érve, abba beletörött. Meg is találták a sebben.

Az orvosok véleménye szerint a szurás rögtön halált okozott, az áldozat arczval bukott a földre s belsőleg vérzett el. A tetem egész éjen át az országuton hevert és csak reggel akadtak rá. Órája, pénze és utitáskája érintetlen volt, s így rablógyilkosság eshetősége teljesen ki volt zárva.

A tettes kilétét illetőleg a legkülönfélébb és legellentétebb sejtelmek kaptak szárnyra, de még csak gyanítani sem lehetett, ki és mi okból adta Morelandnak a halálos szurást.

Legáltalánosabban úgy vélekedtek, hogy a gyilkos bizonyosan másnak szánta a szurást, de a zivataros sötét éjszakában eltévesztette emberét és helyette Morelandot gyilkolta meg.

A vizsgálat megtörténte után főnököm megbizott, hogy értesítsem Henry szülőit a gyászos esetről.

Ez is nehéz feladat volt, de még ennél is nehezebb Eleonorának a valót megmondani.

— Én nem érzek magamban elég erőt, — mondá Argyll ur — idegen pedig nem viheti meg ezt a szörnyű hirt Eleonorának. Beszéljen vele, ön kiméletesen tud az ily dolgokkal bánni. Majd én is sietek haza, előbb azonban intézkedem, hogy a holtat házamba szállítsák.

Csendesen és szomoruan haza felé indultam. Utam ott vezetett el, ahol Henry holttestét találták. Itt sok ember csoportosult, kik mind a gyilkos nyomait keresték, de semmi sem volt látható, mert az eső mindent elmosott.

* * *

Argyll ur háza tekintélyes, szilárd épület volt, magas, boltíves ablakokkal és szellős oszlopcarnokkal. Közvetlen a falu mellett feküdt ugyan, de a nagy parktól körülvéve mégis úgy tűnt fel, mintha teljes magányban állana.

A házat hatalmas, terebélyes tölgyfák árnyékolták be, és különösen egy volt köztük, mely már több száz éves lehetett, s melynek hatalmas ágait, terebélyes koronáját gyakran megbámultam. Amint most visszatérőben e fára tekintettem, kérgén több egészen friss sérülést vettem észre, anélkül azonban, hogy azt feltűnőnek találtam volna, mert az elmúlt éjen át dühöngő vihar kisebb-nagyobb ágakat tört le, s ezek valamelyike esése közben verhetette le a fa kérgét.

Különben is küldetésem nehézségén töprengtem és sokkal feltűnőbb dolog sem kötötte le figyelmemet. Mély szomorúság töltött el, hogy a házra, melyben még most a boldogság sugarai ragyognak, néhány percz múlva a kétségbeesés fogja beárnyékolni. Egyenesen a könyvtárszobába mentem, hol James éppen a templomba készülődött. Bármily ellenszenvesnek találtam máskor, most mégis örültem, hogy itt találtam, mert legalább kibeszélhettem magamat, mielőtt Eleonorához mennék.

James arczomról leolvasta, hogy valami rendkívüli dolognak kellett történni.

— Mi történt? — kérde.

— Borzasztó azt elmondani — feleltem.

— Az Istenért, micsoda?

— Morelandot meggyilkolták!

— Meggyilkolták!? És kire van gyanu? — kérde James fürkésző tekintettel.

— Nem tudom. Első sorban Eleonorát kell értesíteni, s Argyll ur engem bizott meg vele. Ön rokona, nem volna jobb, ha valamiképp kiméletesen tudomására adná ezt a nagy szerencsétlenséget?!

— Én, — kiáltott James rémulten — én adjam tudtára!? ... Soha! ... soha! ... Én volnék az utolsó, aki ezt tehetném! Azt hiszi ön, hogy én képes volnék ilyen hirt vele közölni?!

— Akkor hát legjobb lesz, — mondám — ha előbb Maryval közlöm s azután tudósítsa ő Eleonorát.

Ezzel megfordultam, hogy a másik szobába menjek, de ijedtemben képtelen voltam egy lépést is tenni, mert Eleonora komoran, sápadtan állott előttem. Mindent hallott. Mig én Jamesel beszélgettem, ő az ajtóban állott, anélkül, hogy észre vettük volna.

— Hol van Henry? — kérde alig hallhatóan, remegő ajkakkal.

— A vendéglőben — feleltem megilletődve.

Csak mikor ezt kimondtam, akkor vettem észre meggondolatlanságomat. (Folyt. köv.)

Első vasuti karácsonyom.

Irta: Máv. Zakariás.

Volt egy fölösleges gyerekeMBER a világon, akivel apja-anya, familiája nem tudták, hogy mit kezdjenek — az voltam én.

Azután volt egy országgyűlési képviselő, akit úgy hívtunk mi házbéliek, hogy bácsi; annak akadt egyszer egy fölösleges vizitkártyája — az volt az én protekcióm.

Végül akadt egy vasut, amelyiknek egy naplopóval többre volt szüksége — az lett az én gazdám.

Igy kerültünk mi össze annak idején. Már t. i. a vasut meg én Persze, nem én bántam meg ezt a frigyét.

Hát hogy azután a mézeshetek miként teltek el, arról talán majd más alkalommal vallok be egyet és mást. Most ugorjunk egyet az események sorrendjén és kezdjük ott, ahol én már hathetes vasutas voltam. Ami éppen karácsonytájjra esett. Sokat ugyan még nem konyítottam a vasuti szolgálatnak, — de a női szakaszt a szolgálati szakasztól már meg tudtam különböztetni; no meg a pénztárkezelőnőt az éjjeli őrtől.

Karácsonynak szent estéje olyan állapotban találta a mi stácziókat, hogy a főnökünknek voltak bankói, de nem voltak gyermekei. A hivatalnokoknak meg nem voltak bankóik, de voltak gyermekeik. (A többi lejjebbvalókról ne tegyünk itt említést; mert ott a sok gyerektől nem látszott — az erdő.)

Igaz. Nekem nem voltak sem bankóim, sem gyermekeim.

Ilyen állapotok mellett főnökünk erre az egy estére a stáczió apjává, jóságos neje pedig az anyjává nevezték ki önnönmagukat. A karácsonyfa náluk készült s amikor eljött a Jézuska, minden állomásbeli gyermeknek hozott valami kis ajándékot. Az osztogatás után a többiek siettek haza, a mákosgubós tálak köré, a hivatalnokok és családjaik ott maradtak főnökéknél, vendégeknek. A sipkámnak aranyos zsinórja révén én is az utóbbiak közé tartozónak ismerttettem el.

A forgalmi szolgálattevő, az számüzve volt a vendégségből. Néki a mákosbobajkáját odalent kellett megennie a forgalmi irodában, menetlevelek és kocsiterhelési kimutatások között. A távirógépek kopogása és a tartalék-mozdony folytonos füttyögése szolgáltatták vacsorájához a muzsikát. Én persze hogy a felesége mellé jutottam az asztalnál és miközben nem győztem sajnálkozni a szegény férj fölött, akit a szolgálat vasszigora még ilyen szent

órákban is távol tart családi körétől, ő viszont nem győzte eléggé csodálni az étvágyamat, amelyikkel én a távollévő helyett is becsületére siettem válni a sok mindenféle jóknak.

Szegény asszony. Akkor látott életében először vasuti gyakornokot vendégségben . . .

Évés után azon tünődtem épen, hogy a fehér mellett maradjak-e, vagy a vöröshez pártoljak át, avagy esetleg hű maradjak az ott lévő mindenféle italokhoz, amikor beállit a szobába egy hivatlan vendég.

Lúd Jóska volt, az állomási málházó. No az az egy bizonyos, hogy ez most nem vendégségbe jött ide.

— Mi kell? — kérdi a főnök.

— Alássan megjelentem a nagyságos főnök urnak, hóeke köll.

— Talán hogy a karácsonyfáról adjam, stokfis!

— Igenis alássan megjelentem, hogy a hóekét már fogják, de azt üzeneti a tekintetes hivatalnok ur, hogy kéreti, hogy ki megy vele?

Az ám ni. Hiszen a hóeke olyan nagy ur, hogy kíséret is kell hozzá. Még pedig nagy kíséret.

A hivatalnok kollegák egyszerre összenéztek erre a szóra. A feleségeik meg valósággal megriadtak. Csak az én szomszédnóm arczára ült ki egy ugynevezett kaján mosoly.

Csend, némaság. Senki sem ugrik fel, hogy erre a kellemetes kirándulásra vállalkozzék.

— No urak, kinek van kedve? — kérdi a főnök.

Szinte láttam mindegyiknek az arczán, hogy a felesége az asztal alatt hogy kommandiroz a lábával: hallgass, te nem mégy!

A főnök jónak látta Lúd Jóskát az ajtón kívül juttatni.

— Menjen és mondja meg a hivatalnok urnak odalent, hogy azonnal jövünk.

— Igenis, kér . . .

A többit Jóska már kívül mondta Bent pedig minden arczra kiült a kérdés, hogy . . . vünk? . . . vünk? jövünk? Ugyan kik jövünk?

— No, ha senki sem vállalkozik a maga jószántából, hát a szokásnak kell határoznia. Ez pedig azt rendeli, hogy a legfiatalabb menjen . . .

— Mit! Az én uram? De édes főnök ur — pattant fel az egyik asszonyka — miért épen a legfiatalabbnak? . . .

A többit a bájos, enivaló menyecske ugylátszik restelte elmondani, mert egyszeriben erősen elpirult.

Én ugyanis, mint még nagyon kiskoru vasutas, nem jöhöttem számításba. Am ez a pirulás nem tévesztette el reám a hatását. Mint soha, semmiféle pirulás. Egy hősi elhatározás villant át agyamon, amelyet rögtön követett a tett is. (De előbb és még hamarabb fenéig hajtottam fel a szomszédnómnek kezemügyében állott poharát.)

Felugrottam. És pedig lehetőleg elszántan.

— Főnök ur, megyek én!

De közben már nyultam egy másik pohár után.

A főnök reám nézett, az asszonyok tapsolni, éljenezni kezdtek. Férjeik hol a főnököt nézték, hol engem; de egyikük sem szólt.

Soha életemben ezt a kicsinylő tekintetet elefelejteni nem fogom, amivel a házigazda ezt az én legelső vasuti szolgálatkészségemet honorálta.

— Maga? . . . Maga akar hóekét kíséreni? Hát azt hiszi maga, hogy az is a szép postáskisasszonyhoz visz, mi? Hiszen maga még azt sem tudja, hogy a mozdonyosip tehéncsordák riasztására való-e vagy miegyébre! Töltsön magának, oszt örüljön, hogy jól megy dolga.

Szerettem volna az utóbbi tanácsra hallgatni, de bántott ez a kicsinylés nagyon. Itt többé nem illik, nem szabad meghátrálni. Becsület dolgává vált az ügy.

— Főnök ur nagyonis csekélyre taksálja az én tudásomat. Hát tessék meghallgatni: Midőn valamely állomásra azon hír érkezett, hogy a vonalon hófúvás van, vagy ha az állomás maga győződött meg arról, hogy a vonat külön segély nélkül a hóakadályokon át nem mehet, mindenekelőtt a szomszéd állomással kell értekeznie . . .

— Ember! Hát maga már a forgalmi utasítást is ismeri? Hisz ez nagyszerű! Mikor tanulta meg?

— Kérem, főnök ur, csekélység — szerénykedtem én s egy világért el nem árultam volna, hogy de többet bizony nem tudok belőle; ezt is csak kíváncsiságból néztem meg ma délután az irodában, mikor az embereket folyton hóekéről hallottam ábrándozni.

— Ha így vagyunk a készütséggel, nincs kifogásom ellene, mehet a hóekével. Ugyis csak a második, harmadik állomásig kell menniök, mert azontul azután nincsen baj. Vonatok meg alig járnak ma éjjel. Ha akarna sem csinálhatna bolondot odakint. Azután hiszen ott lesznek a többiek. Gyerünk . . .

A főnök az emeletről levezető lépcső alján járt már, amikor az asztalnál még mindig diktáltak belém a bucsupoharakat azok az urak, akik a kellemetlen küldetésből kimenekültek. A feleségeik meg csupa hálából azon vetélkedtek, hogy a főnökék süteményéből, diójából, szivarjaiból stb. ki tud többet a zsebeimbe gyömöszölni.

— Zakariás! Hol a ff . . . — hangzik alulról a főnök türelmetlen hangja.

— Jövökk!

*

A karácsonyéji kiránduláshoz való alkalmatlóság készen állott. Elöl egy fütetlen ménkü nagy vasaló, aminek a hasában kerekék vannak — az volt a hóeke. Mögötte a masina, amelyik minden pórusából haragosan sisteregve eregette a fehér gőzfüstöt. Fel lehetett szállni.

A kíséretet jobban sem válogathatták volna össze. Nemcsak az állomás, de osztálymérnökség is, fütőház is a maga gyakornokát rendelte ki. Persze egyikünknek sem lévén még saját tulajdonu utazóbundája, az ugynevezett hivatalos bundákban pompáztunk mindhárman. Az enyém volt a legrongyosabb, a fütőházé a legpiszkosabb, az osztálymérnöksége a legkőczosabb. De azért szentül meg voltunk győződve mindhárman, hogy mindenkinek szörnyen imponálunk bennük. Ezek a mindenkik voltak a mozdonyvezető, a fütő és három pályafenntartási munkás.

Hogy hol tudott a pályafelügyező karácsony éjszakáján egyszerre három — félig-meddig józan — munkást előkeríteni, azt még ma sem értem. De hogy ő maga — az állítólag keresett negyedik emberrel egyetemben — milyen szépen tudott a hóekemenetről lemaradni, azt ma már értem.

Egy fütty, utána erős sistergés és mindent teljesen elborító gőzfelhős a mozdony rázkódni kezd alattunk. Megyünk.

Még egyszer megtapogattam a bundazsebeket, hogy bennük van-e a tudományom. Mert nagyobb biztonság okából az egyik zsebbe egy forgalmi utasítást, a másikba meg egy jelzési utasítást dugtam volt; bizonyos lévén abban, hogy én jobban megbízhatom öbennük, mint ök ébennem.

Alighogy kiértünk az állomás védettebb területéről, a szél kezdett nagyon gorombáskodni velünk. Ugy verte a vastag hópelyheket az ábrázatomba, hogy ennek már fele sem volt tréfa. Egyszerűen hátat fordítottam neki, azután fel a bundagallérral!

Ugy ám, ha az a bundagallér megvédett volna mindentől. De nem védett meg semmitől sem. Legelőször is a lábaimnak lett nagyon tánczolhatnókjuk. Hát táncoltam; olyan czepperlit, hogy csak úgy pocogott a kormos hólé talpam alatt. Mikor azután ez a bundában való ugrálás jól kihevitette fejemet, arcomat, nyakamat — anélkül persze, hogy a lábaimnak használt volna — egyszerre csak úgy szakadt felülről a jéghideg áldás a nyakamba. Fuvásba jöttünk belé s ami havat a hóeke elől felkotorászott, annak javarésze a mi fejünkre zudult. Még legjobb dolguk volt a pályafenntartási embereknek, akik felkaporodtak a szerkocsi tetejére és hátat fordítva a szélnek, subáik alól füttyöt hánytak a világnak.

— Hopp hó! — kiáltja valaki mellettem.

Ám ugyane perczben hatalmas ropogás támad alattunk, fölöttünk, körülöttünk mindenütt s a mozdony, mint egy megvadult paripa kezd ficzkádozni. Csak úgy bukdácsolunk rajta, amíg végre egy nagy roppanással megáll.

— Hogy a boszorkányok nyergeltek volna meg — tör ki a mozdonyvezetőből. Már most itt hasalunk holnapig.

Körülnéztem. A hó világításánál itt ugyan nem látszott más, mint egy magányosan álló órháznak a körvonalai. A többi mind pusztaság, elhagyatottság.

Mi pedig — nos hát mi kisikamlottunk. Hóekéstől, mozdonyostól, mindenestől. Nagy örömünk ebben sem igen tellett, ahogy ott ugráltunk, a térdig érő hóban, mint valami északsarki expedíció emberei a megfeneklett hajó körül.

— Miféle váltó ez? — kérdi egyszerre a pályafenntartási gyakornok.

— Váltó? — véli a mozdonyvezető. Nem lehet itt váltó, uram.

— Már pedig ez váltó, akárki mit mondjon.

A mozdonyvezető is, mi is meggyőződünk róla, hogy bizony egy váltón sikamlottunk ki.

— Tyhü! — tört ki megint a mozdonyvezetőből, ahogy újból és figyelmesebben körülókumlázta a tájéket. — Hiszen mi itt nagyon rossz helyen járunk.

— ??

— Nem a fővonalra mentünk, amerre kellett volna, hanem a viczinálisra tértünk le; oszt most ezzel a nehéz mozdonynyal kigurultunk a kakasréti kitérőnél. Hogy a . . .

Ez bizony cifra história. Első hivatalos ténykedésemnek ilyen fényes eredményére magam sem voltam elkészülve.

A többit már most elképzelteti a nyájas olvasó. Életjelt semerre nem adhattunk magunkról, segít-

séget sehonnan nem kérhettünk, mert táviró nem volt, harangvezeték nem volt, a munkások meg egy világért neki nem indultak volna a távoli állomásnak, félve hótól és farkastól.

Amíg bennünket az egész fővonalon lámpással kerestek és az izgatottság odakint szinte lázassá vált, addig mi a kakasréti pályáór házába huzódtunk be. Mivel pedig az örnek kilencz csemetéje a szobában minden helyet, ahová lefeküdni lehetett volna (még a földet is) elokkupált előlünk, a konyhában huzódtunk meg és reggelig — durákoztunk.

Drága durák lett ez nagyon. Jobb róla nem beszélni többet . . .

A legboldogabb ember.

— Tudom, hogy esz benneteket a méreg. De hát . . .

Bulcsu egy nagyon jelentős mosoly és sokat mondó vállvonogatással lebegett el barátai mellett. Új tánc kezdődött, s neki sietni kellett, hogy a bál legszebb leányát, a Bogdányiék ismeretlen vendégét tovább mulattathassa.

A leány valóban gyönyörű volt. Az a nemes egyszerűség, mely egész lényén előmlött, már magában véve elegendő lett volna, hogy őt a kis város előkelő hölgyei között az első helyre emelje. De ahogyan ez a nemes egyszerűség az arcznak szépségével, a szemeknek tüzevel, a kifejezésnek elragadó bájával s a természetnek istennői idomaival egyesült — az egész megjelenés olyan ésbődítő hatást gyakorolt a férfiakra, hogy szinte megfellestek a többi hölgyek irányában tartozó kötelességeikről.

Amit ezek a többi hölgyek nagyon is észrevettek és ami csak fokozta elkeseredésüket a szép idegen ellenében. Mert el kellett ismerniök, hogy ez a szépség mindannyijokat elhomályosítja. A vigasztaló csak az volt a dologban, — már mint a hölgyekre nézve — hogy a veszedelmes vetélytárs nem sokáig szándékozik a városban maradni, és hogy a bálban egész este nem foglalkozik más férfival, csak azzal a csúf, szeplős képű Bogothy Bulcsuval.

Ez a két dolog viszont a férfiakat bosszantotta nagyon, sőt Bulcsunak a legényczimboráit valósággal dühbe gurította. Hogy ez a szeplős, rőt szakállu majom, akiben a Bogothy-ösök minden csúfsága hatványozva összpontosult, hogyan tudott annak az isteni teremtésnek a közelébe férközni! És milyen szemtelen arcátlanlansággal csapja körülötte a szelet, mintha az egész világot akarná kihívni maga ellen, hogy annak vághassa a szemébe, hogy ime, mégis csak ő az, aki ezt az ártatlan teremtést, ezt a földön járó istennőt meghódította.

Kobozy Ágnes, Bulcsu menyasszonya, még jóval éjfél előtt eltűnt szüleivel a bálból; mert attól a percztől kezdve, ahogy Bulcsut a szép idegennek bemutatták, többé feléje sem nézett a menyasszonyának. Pedig Kobozy Dániel alispán nemcsak jövendőbeli apósa, hanem főnöke is volt a Bulcsu gyerekeknek.

A kis ismeretlen mitsem látszott észrevenni mindabból, ami körülötte és miatta a bálteremben történt. Egyforma mosolylyal hallgatta az urak bókjait, egyforma kedvességgel osztotta közöttük a kosarat. Nem táncolt mással, csak mindig Bulcsu-

val és nem fogadta el másnak az udvarlását, csupán Bulcsuét.

Erre nézve pedig lassan-lassan kezdett nem létezni a világ. Ettől a váratlan, ettől a hihetetlen boldogságtól annyira összezavarodott esze, szíve, minden érzése, hogy többé ő már nem járt a földön. Szegény fiu, aki különben is nagyon hiu volt és így kétszeresen érezte a nőknek tartózkodó viselkedését magával szemben — most, ebbe a nagy boldogságba igazán és egészen belebódult.

Boldogsága tetőpontját érte el akkor, amikor a hölgyválasz bizonyossá tette, hogy a leányka fülig szerelmes beléje. Nem mondta ugyan, de hát lehetséges-e másra magyarázni, mikor őt kétszer is táncba viszi, a többiekre meg rá sem néz? Tiszta kell jönnie a helyzettel.

— Nagysád! Nem... nem... ez a boldogság, ez a szerencse örültté tesz. A...

— Mi? Hogy velem tánczolhat egy kicsit? De nagy dolog is az!

— Oh ne, ne szóljon így hozzám! Látom, érzem, hogy ez a bizonytalanság megöl. Nézze...

— Jaj de furcsa ember maga, Bogothy. Talán bizony belém akar szeretni? No ezt ugyan ne tegye, mert ennél bolondabbat sem cselekedhetne. Hát lássa, úgy áll a dolog, hogy én nagyon szeretek táncolni. De meg kellett ígérni a férjemnek, hogy csak olyanokkal tánczok, akikre nem lesz oka féltékenykedni. Tudja? Ugy-e, magára nem lenne féltékeny? Mi?

T. A.

ANEKDOTÁK.

Szerelem és számtan. — A számtanban egy meg egy az kettő — szól a matematikus.

— A szerelemben egy meg egy az egy — szól az ifju.

— A házasságban egy meg egy az... három — szól egy vén ifju.

*

Mac Kinley élceze. Tudvalevő, hogy a meggyilkolt elnök nem volt valami humoros és élcezes ember, de azért egy tréfás megjegyzése most közszájon forog Amerikában. Abból az időből, amikor Mac Kinley még Cantonban ügyvédkedett s egy vádlottat védett, a bíró így szólott hozzá:

— Ön nem fogja nekem bebizonyítani, hogy két feketéből egy fehér lehessen.

— Dehogyan nem, — szól Mac Kinley — egy fekete tyuknak és egy fekete kakasnak mindenkor lehet egy fehér tojása.

*

Nagy bizalom. *Öreg handlő.* Slojme, vedd tülemtől ezt az anczug; testvérek küzt is megér tiz forintot, olyan igoz, mint o hogy tiz ojjam von o kezemen.

Slojme. Motasd meg elübb, hogy van-e tiz ojjad o kezeden.

Társaságban. *I. vendég.* Hitvány világot élünk, uraim! A becsületnek nincs becsülete! Hasztalan a tisztesség, a szorgalom, a lelkiismeretesség, csak annak van jó dolga, aki svindler!

II. vendég.: Én mondhatom uram, hogy annak sem!

*

Botrány! Tudja, nagysád kérem, nekem a házasságra nézve megvan a magam nézete. Én sohasem fogok megházasodni.

— Micsoda? s ön ilyen elvekkkel engem még tánczra mer kérni?

*

Fogás. Azt mondja a feleségem, hogy a barátnői magát tartják a legügyesebb fogorvosnak.

— Oh kérem, egyszerű fogás az egész. Ha egy hölgy jön hozzám, a legujabb divatlapokat adom a kezébe és azokba úgy belemélyed, hogy észre sem veszi, ha a fogát kihuzom.

*

Mézeshetek. Hát szerelemből is elvettél volna feleségül?

— Lehet. De hál' Istennek, erre nem volt szükség.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Szelkó János, Murány-Hosszurét, 2 korona; Zsigmond Ferencz, Kézdi-Vásárhely, 6 korona 80 fillért; Karácsonyi Rezső, Eger, 9 korona 80 fillért; Zsebők István, Ács, 10 korona 10 fillért; Pekurár Simon, Soborsin, 11 korona 60 fillért; Vécsei Frigyes, Budapest, 13 korona 14 fillért; Buzek Géza, Budapest, 16 korona 39 fillért; Takács János, Szombathely, 21 korona 81 fillért; Deutsch Jakab, Zágráb, 27 korona 40 fillért; Bajnok Béla, Budapest, 28 korona 92 fillért; Schmidt Lajos, Szabadka, 33 korona 75 fillért; Deák Rencsisovszky József, Nagy-Becskerek, 46 korona 56 fillért; Torzsás György, Temesvár, 46 korona 85 fillért; Vizvári Antal, Királyháza, 53 korona 25 fillért; Proksch Jakab, S.-A.-Ujhely, 62 korona 70 fillért; Somody Imre, Kecskemét, 100 korona 99 fillért köszönettel nyugtázzuk. — Varga György, Károlyváros, július óra, főlöleg 1 korona 20 fillér; Perényi János, Temesvár, augusztus óra; Thirheimer József, Zimony, szeptember óra; Stefanovits Édgard, Déva, október óra; id. Gönczy Károly, Szatmár, október és november hónapokra; Skvorác János, Doberlin, november óra; Sztéhlik Orbán, Kassa, november óra; Barabás Károly, Belovár, november óra; Keszi János, Jólész, november óra; Szabó János, Jólész, november óra; Szabó András, Jólész, november óra; Székely László, Jólész, november és december hónapokra; Filó János, Miskolcz, november és december hónapokra; Lehel Vincze, Rákos-Palota, november és december hónapokra; Hajdu György és Hajdu Györgyné, Kevele, november és december hónapokra; Pruzsinszky Antal, Korpona, október, november és december hónapokra; Mathesz Béla, Vinkovce, október, november és december hónapokra; Dobó József, Szeged, december és január hónapokra; özv. Krajecz Jánosné, Kövi, január óra könyveltük.

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**